ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 6ης Δεκεμβρίου2012*

«Γεωργία — Κανονισμός (ΕΟΚ) 3665/87 — Άρθρο 11 — Επιστροφές κατά την εξαγωγή — Αίτηση χορήγησης επιστροφής για εξαγωγή για την οποία δεν υφίσταται δικαίωμα επιστροφής — Διοικητική κύρωση»

Στην υπόθεση C-562/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesfinanzhof (Γερμανία) με απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Νοεμβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA)

κατά

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič (εισηγητή), προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, E. Levits και M. Safjan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοίκησης,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 2ας Οκτωβρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA), εκπροσωπούμενη από τον D. Ehle, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. von Rintelen και B. Burggraaf,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2945/94 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου1994 (ΕΕ L 310, σ. 57), και με τον κανονισμό (ΕΚ) 495/97 της Επιτροπής, της 18ης Μαρτίου 1997 (ΕΕ L 77, σ. 12).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA) (στο εξής: SEPA) και του Hauptzollamt Hamburg-Jonas [Κεντρικού Τελωνείου του Hamburg-Jonas], αντικείμενο της οποίας είναι η επιβολή στη SEPA διοικητικής κύρωσης λόγω του ότι είχε υποβάλει κακώς αίτηση επιστροφής κατά την εξαγωγή.

Το νομικό πλαίσιο

3 Ο κανονισμός 3665/87 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 800/1999 της Επιτροπής, της 15ης Απριλίου 1999, για τις κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των [επιστροφών κατά την εξαγωγή] για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 102, σ. 11, και διορθωτικό ΕΕ 1999, L 180, σ. 53), ο οποίος στη συνέχεια καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 612/2009 της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 2009, για τις κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 186, σ. 1). Η υπόθεση της κύριας δίκης διέπεται πάντως από τον κανονισμό 3665/87, όπως είχε τροποποιηθεί.

4 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 3665/87, όπως είχε τροποποιηθεί με τον κανονισμό 2945/94, όριζε τα εξής:

«Όταν διαπιστωθεί ότι, για τη χορήγηση επιστροφής κατά την εξαγωγή, ένας εξαγωγέας έχει ζητήσει επιστροφή μεγαλύτερη από την οφειλόμενη, η οφειλόμενη επιστροφή για τις σχετικές εξαγωγές θα αντιστοιχεί στην επιστροφή που εφαρμόζεται για το προϊόν που εξήχθη πράγματι, μειωμένη κατά το ποσό που αντιστοιχεί:

α) στο ήμισυ της διαφοράς μεταξύ της ζητηθείσας επιστροφής και της επιστροφής που εφαρμόζεται στο πραγματικώς εξαχθέν προϊόν,

β) στο διπλάσιο της διαφοράς μεταξύ της ζητηθείσας επιστροφής και της επιστροφής που εφαρμόζεται, εφόσον ο εξαγωγέας παρέσχε εκ προθέσεως ψευδή στοιχεία.»

5 Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του εν λόγω άρθρου 11 διευκρίνιζε ότι «ως ζητηθείσα επιστροφή θεωρείται το ποσό που υπολογίζεται συναρτήσει των στοιχείων που παρέχονται [από τον αιτούντα] […]».

6 Το τρίτο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 11, παράγραφος 1, πρόβλεπε τα εξής:

«Οι κυρώσεις που αναφέρονται στο στοιχείο α′ δεν εφαρμόζονται:

[α)] στην περίπτωση ανωτέρας βίας,

[β)] σε εξαιρετικές περιπτώσεις που χαρακτηρίζονται από καταστάσεις τις οποίες δεν δύναται να ελέγξει ο εξαγωγέας, οι οποίες προκύπτουν μετά την αποδοχή από τις αρμόδιες αρχές της δήλωσης εξαγωγής ή της δήλωσης πληρωμής, και υπό τον όρο ότι ο εξαγωγέας, αμέσως αφού λάβει γνώση των εν λόγω καταστάσεων […], θα ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές, εκτός και αν οι αρμόδιες αρχές έχουν ήδη πεισθεί ότι η αιτούμενη επιστροφή ήταν λανθασμένη,

[γ)] σε περιπτώσεις προδήλου λάθους ως προς την αιτούμενη επιστροφή, το οποίο αναγνωρίζεται από την αρμόδια αρχή,

[…]».

7 Το τέταρτο εδάφιο του ίδιου άρθρου 11, παράγραφος 1, ανέφερε τα εξής:

«Εφόσον από τη μείωση που αναφέρεται στα στοιχεία α′ ή β′ προκύψει αρνητικό ποσό, ο εξαγωγέας καταβάλλει το εν λόγω αρνητικό ποσό.»

8 Ο κανονισμός 495/97, ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 26 Μαρτίου 1997, τροποποίησε το άρθρο 11, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο β′, του κανονισμού 3665/87 ως εξής:

«[…]

β) σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εξαγωγέας, κατόπιν δικής του πρωτοβουλίας, αμέσως μόλις διαπιστώσει ότι ζήτησε μεγαλύτερη επιστροφή, ειδοποιεί εγγράφως την αρμόδια αρχή σχετικά με το θέμα αυτό, εκτός εάν η αρμόδια αρχή πληροφόρησε τον εξαγωγέα ότι προτίθεται να εξετάσει την αίτηση ή ο εξαγωγέας ενημερώθηκε με άλλο τρόπο γι' αυτή την πρόθεση ή η αρμόδια αρχή έχει ήδη διαπιστώσει ότι η αιτηθείσα επιστροφή ήταν εσφαλμένη».

9 Το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 όριζε τα εξής:

«Καμία επιστροφή δεν χορηγείται όταν τα προϊόντα δεν είναι ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη και, αν τα προϊόντα αυτά προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή, όταν η χρησιμοποίησή τους γι' αυτόν τον σκοπό αποκλείεται ή μειώνεται αισθητά λόγω των χαρακτηριστικών ή της καταστάσεώς τους.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Από τον Φεβρουάριο 1997 έως τον Ιανουάριο 1998 η SEPA υπέβαλε στο Zollamt Hallbergmoos (Τελωνείο του Hallbergmoos) διασαφήσεις εξαγωγής για ορισμένες παρτίδες βοείου κρέατος. Η SEPA είχε επισυνάψει σε αυτές τις διασαφήσεις εξαγωγής πιστοποιητικά καταλληλότητας προς βρώση που της είχαν χορηγήσει οι κτηνιατρικές αρχές, από τα οποία προέκυπτε ότι το κρέας προερχόταν από «απομονωμένα» γερμανικά σφαγεία, δηλαδή από σφαγεία όπου σφάζονται τα άρρωστα ζώα και τα ζώα που πρέπει να σφαγούν επειγόντως για ιδιαίτερους λόγους.

11 Το Κεντρικό Τελωνείο που ήταν αρμόδιο για τον εκτελωνισμό των εν λόγω εμπορευμάτων, δηλαδή το Hauptzollamt Landshut, διαβίβασε αυτές τις διασαφήσεις εξαγωγής στο Hauptzollamt Hamburg-Jonas, που ήταν ο αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση και την καταβολή των επιστροφών κατά την εξαγωγή, σύμφωνα με την κοινή γεωργική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Hauptzollamt Landshut δεν διαβίβασε όμως στο Hauptzollamt Hamburg-Jonas σε όλες τις περιπτώσεις τα πιστοποιητικά καταλληλότητας που είχε επισυνάψει η SEPA στις διασαφήσεις εξαγωγής.

12 Το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, αφού αρχικά χορήγησε και κατέβαλε στη SEPA επιστροφές συνολικού ύψους 1 633 436 γερμανικών μάρκων (DEM), αξίωσε στη συνέχεια, με αποφάσεις της 15ης και της 22ας Νοεμβρίου 1999, την απόδοση των επιστροφών αυτών, με το αιτιολογικό ότι δεν πληρούνταν η προϋπόθεση περί υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, την οποία θέτει το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87.

13 Συγκεκριμένα, κατόπιν έρευνας που διεξήγαγαν οι δημόσιες αρχές στις 16 Σεπτεμβρίου 1997, το Hauptzollamt Hamburg-Jonas έκρινε ότι το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας δεν ήταν υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας.

14 Η SEPA προσέφυγε δικαστικά κατά της αναζήτησης των επιστροφών αυτών. Η SEPA ισχυρίστηκε ότι, αφού τα απομονωμένα σφαγεία διέθεταν κτηνιατρικά πιστοποιητικά, σύμφωνα με τα οποία το εν λόγω κρέας ήταν κατάλληλο προς βρώση, και αφού είχαν εκδοθεί πιστοποιητικά καταλληλότητας για τους σκοπούς των τελωνειακών διατυπώσεων, δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί η υγιής, ανόθευτη και σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητα των ποσοτήτων κρέατος που είχε εξαγάγει.

15 Κατόπιν αίτησης του Bundesfinanzhof για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο εμπορεύσιμος χαρακτήρας του προϊόντος «υπό κανονικές συνθήκες» αποτελεί εγγενές στοιχείο της έννοιας της «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» και ότι κρέας όπως το επίδικο στην κύρια δίκη της υπόθεσης εκείνης, του οποίου η παραγωγή, η επεξεργασία και η διανομή περιορίζονται σημαντικά, ακόμη και αν πληροί τα κριτήρια καταλληλότητας και αποτελεί αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει «εμπορεύσιμο χαρακτήρα υπό κανονικές συνθήκες» (απόφαση της 26ης Μαΐου 2005, C-409/03, SEPA, Συλλογή 2005, σ. I-4321, σκέψεις 26 και 30). Κατόπιν της έκδοσης της παραπάνω απόφασης, η προσφυγή της SEPA απορρίφθηκε και οριστικοποιήθηκε η απόδοση των επιστροφών.

16 Το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, αφού εξέδωσε τις αποφάσεις της 15ης και της 22ας Νοεμβρίου 1999 για την αναζήτηση των επιστροφών, επέβαλε επίσης στη SEPA, με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1999, την κύρωση που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, του κανονισμού 3665/87, όπως είχε τροποποιηθεί. Η κύρωση αυτή ανερχόταν σε 816 718 DEM.

17 Η SEPA υπέβαλε αίτηση θεραπείας κατά αυτής της απόφασης επιβολής κύρωσης και το Hauptzollamt Hamburg-Jonas δέχτηκε την αίτηση κατά το μέρος κατά το οποίο η εν λόγω απόφαση αφορούσε τις ποσότητες κρέατος για τις οποίες το Hauptzollamt Landshut είχε επισυνάψει το πιστοποιητικό καταλληλότητας στη διασάφηση εξαγωγής που είχε διαβιβάσει. Συναφώς το Hauptzollamt Hamburg-Jonas έκρινε ότι στις περιπτώσεις στις οποίες καλώς συνήγαγε από τα έγγραφα που του είχαν διαβιβαστεί ότι το κρέας προερχόταν από απομονωμένα σφαγεία δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του εν λόγω άρθρου 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′.

18 Το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, αφού με τις τροποποιητικές αποφάσεις της 3ης Μαΐου 2002 και της 8ης Απριλίου 2004 μείωσε συνεπώς κατά 62 723 ευρώ το ποσό της κύρωσης που είχε επιβληθεί αρχικά, απέρριψε κατά τα λοιπά, με απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, την αίτηση θεραπείας της SEPA.

19 Η SEPA άσκησε ένδικη προσφυγή κατά της παραπάνω απόφασης ενώπιον του Finanzgericht Hamburg, το οποίο την απέρριψε με απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2008. Ενώπιον του Bundesfinanzhof εκκρεμεί πλέον η αναίρεση που έχει ασκηθεί κατά της τελευταίας αυτής δικαστικής απόφασης.

20 Το Bundesfinanzhof έκρινε ότι για την επίλυση της διαφοράς είναι αναγκαία η ερμηνεία του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε, οπότε ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει να επιβάλλεται κύρωση στον εξαγωγέα ο οποίος υποβάλλει αίτηση να του χορηγηθεί επιστροφή κατά την εξαγωγή περιγράφοντας επακριβώς τα πραγματικά περιστατικά που είναι κρίσιμα για τη χορήγηση αυτή, μολονότι στην πραγματικότητα δεν υφίσταται δικαίωμα επιστροφής για τη συγκεκριμένη εξαγωγή;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

21 Το αιτούν δικαστήριο θέτει με το ερώτημά του κατ' ουσία το ζήτημα αν το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε, έχει την έννοια ότι η μείωση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, αυτής της παραγράφου 1 πρέπει να εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά

την οποία ο εξαγωγέας έχει υποβάλει καλόπιστα, περιγράφοντας επακριβώς τη φύση και την προέλευση του επίμαχου εμπορεύματος, αίτηση επιστροφής για μια εξαγωγή για την οποία δεν υφίσταται δικαίωμα επιστροφής.

22 Κατά τη SEPA, στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Η SEPA τονίζει ότι στις διασαφήσεις εξαγωγής που είχε υποβάλει αναγραφόταν ότι οι επίμαχες ποσότητες βοείου κρέατος προέρχονταν από απομονωμένα σφαγεία και ότι είχαν επισυναφθεί τα πιστοποιητικά καταλληλότητας. Η SEPA πληροφορήθηκε ότι για τις επίμαχες εξαγωγές δεν υφίσταται δικαίωμα επιστροφής αργότερα, όταν έλαβε γνώση της εγκυκλίου των αρμόδιων γερμανικών αρχών, κατά την οποία το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας δεν πληροί την προϋπόθεση της υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, την οποία θέτει το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87, και όταν η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώθηκε με την προπαρατεθείσα απόφαση SEPA. Υπό τις περιστάσεις αυτές, θα ήταν άδικο να της επιβληθεί η κύρωση την οποία προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού.

23 Η Αυστριακή Κυβέρνηση συμφωνεί με την παραπάνω άποψη. Αντίθετα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φρονεί ότι στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση.

24 Στο σημείο αυτό πρέπει καταρχάς να υπενθυμιστεί ότι η μείωση την οποία αφορά το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να εφαρμόζεται όχι μόνο όταν η επιστροφή οφείλεται μεν, είναι όμως χαμηλότερη από αυτή που έχει ζητήσει ο εξαγωγέας, αλλά και στις περιπτώσεις στις οποίες αποδεικνύεται ότι δεν οφείλεται καμία επιστροφή, όταν δηλαδή το ποσό της επιστροφής είναι μηδενικό (βλ., όσον αφορά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 800/1999, η διατύπωση του οποίου ήταν όμοια με τη διατύπωση του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, αποφάσεις της 27ης Απριλίου 2006, C-27/05, Elfering Export, Συλλογή 2006, σ. I-3681, σκέψη 27, και της 24ης Απριλίου 2008, AOB Reuter, C-143/07, Συλλογή 2006, σ. I-3171, σκέψη 22). Η εν λόγω μείωση καταλήγει, στις περιπτώσεις αυτές, σε αρνητικό ποσό, το οποίο, κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού 3665/87, πρέπει να καταβληθεί από τον εξαγωγέα.

25 Στη συνέχεια πρέπει να υπενθυμιστεί ότι αυτός ο μηχανισμός μείωσης συνίσταται στην επιβολή της υποχρέωσης πληρωμής χρηματικής ποινής, της οποίας το ύψος είναι ανάλογο του ποσού που θα είχε καταβληθεί αχρεωστήτως στον εξαγωγέα, αν είχε χορηγηθεί η επιστροφή που είχε ζητήσει. Πρόκειται για κύρωση που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος επιστροφών κατά την εξαγωγή και δεν έχει ποινικό χαρακτήρα (βλ. επ' αυτού απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, Συλλογή 2002, σ. I-6453, σκέψη 43, προπαρατεθείσα απόφαση AOB Reuter, σκέψη 18, και απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, C-489/10, Bonda, σκέψη 30).

26 Η ευθύνη λόγω της οποίας επιβάλλεται η κύρωση αυτή είναι ουσιαστικά αντικειμενική. Κατά συνέπεια, η μείωση την οποία προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87 επιβάλλεται ακόμη και αν δεν συντρέχει πταίσμα του εξαγωγέα (προπαρατεθείσα απόφαση AOB Reuter, σκέψεις 17 και 19, και απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2010, C-367/09, SGS Belgium κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-10761, σκέψη 58).

27 Τέλος, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, όταν οι διασαφήσεις εξαγωγής έχουν γίνει αρχικά αποδεκτές από τις αρμόδιες αρχές και αποδεικνύεται, κατόπιν διαπιστώσεων που είναι μεταγενέστερες της αποδοχής αυτής, ότι για την επίμαχη εξαγωγή δεν υφίστατο δικαίωμα επιστροφών, πρέπει καταρχήν να επιβάλλεται η κύρωση την οποία προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87 (προπαρατεθείσα απόφαση AOB Reuter, σκέψεις 27 και 30).

28 Από την πάγια αυτή νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της SEPA, με την οποία συμφωνεί η Αυστριακή Κυβέρνηση, ότι για τη μη επιβολή της κύρωσης την οποία προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87 αρκεί το γεγονός και μόνο ότι ο εξαγωγέας ήταν καλόπιστος και περιέγραψε

επακριβώς, με τις διασαφήσεις εξαγωγής, τη φύση και την προέλευση των οικείων εμπορευμάτων. Συγκεκριμένα, αντίθετα από ό,τι το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β′, του κανονισμού 3665/87, το πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, της εν λόγω παραγράφου 1 έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, στις περιπτώσεις στις οποίες ο εξαγωγέας, βασιζόμενος στη φύση και στην προέλευση των εμπορευμάτων, έκρινε και δήλωσε ότι τα εμπορεύματα αυτά είναι υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας και μεταγενέστερα αποδεικνύεται ότι το στοιχείο αυτό είναι εσφαλμένο (βλ., κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα απόφαση SGS Belgium κ.λπ., σκέψεις 57 έως 59).

29 Συναφώς το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, ακόμη και αν ο εξαγωγέας δεν έχει υποβάλει ρητή δήλωση σχετικά με την ύπαρξη υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας του οικείου εμπορεύματος, η αίτησή του να του χορηγηθεί επιστροφή σημαίνει πάντοτε ότι βεβαιώνει σιωπηρά ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται (απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου2005, C-309/04, Fleisch-Winter, Συλλογή 2005, σ. I-10349, σκέψη 32). Όταν αποδεικνύεται εκ των υστέρων ότι η σιωπηρή αυτή δήλωση, η οποία περιέχεται στην αίτηση χορήγησης επιστροφής, ήταν εσφαλμένη, η κύρωση που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, του κανονισμού 3665/87 επιβάλλεται στον εξαγωγέα, εκτός αν συντρέχει μια από τις περιπτώσεις απαλλαγής τις οποίες ορίζει το τρίτο εδάφιο αυτής της παραγράφου 1 (προπαρατεθείσα απόφαση Elfering Export, σκέψη 30).

30 Από το σύνολο των στοιχείων που παρατέθηκαν ανωτέρω προκύπτει ότι, υπό περιστάσεις παρόμοιες με τις περιστάσεις της υπόθεσης της κύριας δίκης, όπου, παρά την καλή πίστη του εξαγωγέα και την ακριβή περιγραφή της φύσης και της προέλευσης του εμπορεύματος, η περιεχόμενη στην αίτηση χορήγησης επιστροφής σιωπηρή δήλωση ότι το εμπόρευμα αυτό είναι υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας αποδεικνύεται εσφαλμένη, πρέπει να επιβάλλεται η μείωση που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, εκτός αν συντρέχει μια από τις περιπτώσεις απαλλαγής τις οποίες απαριθμεί το τρίτο εδάφιο αυτής της παραγράφου 1.

31 Όσον αφορά αυτές τις περιπτώσεις απαλλαγής, η SEPA επικαλέστηκε την ύπαρξη ανωτέρας βίας, κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο α′, του κανονισμού 3665/87, και τη συνδρομή εξαιρετικής περίπτωσης, κατά την έννοια της παραγράφου 1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο β′, του εν λόγω άρθρου 11.

32 Ως «ανωτέρα βία» στον τομέα των γεωργικών κανονισμών πρέπει να θεωρούνται οι περιστάσεις οι οποίες είναι άσχετες προς τον οικείο επιχειρηματία, ασυνήθεις και απρόβλεπτες και των οποίων οι συνέπειες δεν θα είχαν αποφευχθεί, έστω και αν είχε καταβληθεί κάθε δυνατή επιμέλεια (προπαρατεθείσα απόφαση Käserei Champignon Hofmeister, σκέψη 79 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

33 Αντίθετα όμως από ό,τι υποστηρίζει η SEPA, ούτε η εγκύκλιος των αρμόδιων γερμανικών αρχών, κατά την οποία το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας δεν πληροί την προϋπόθεση της υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, ούτε το αντίστοιχο περιεχόμενο της προπαρατεθείσας απόφασης SEPA μπορούν να χαρακτηριστούν ως ασυνήθη και απρόβλεπτα στοιχεία. Όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο ανωτέρω με τις σκέψεις 29 και 30, ήδη από την κοινοτική νομοθεσία που ίσχυε πριν από τις εξαγωγές της SEPA προέκυπτε ότι το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας, ακόμη και αν πληρούσε τα κριτήρια καταλληλότητας, μπορούσε να γίνεται δεκτό προς βρώση μόνο στην τοπική αγορά και μόνον εφόσον είχαν τηρηθεί διάφορες πρόσθετες προϋποθέσεις.

34 Όσον αφορά την απαλλαγή που προβλέπεται για τις «εξαιρετικές περιπτώσεις», τόσο από το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο β′, του κανονισμού 3665/87, όπως είχε διαμορφωθεί από τον κανονισμό 2945/94, όσο και από το γράμμα της διάταξης αυτής κατόπιν της τροποποίησής της από τον κανονισμό 495/97, προκύπτει ότι η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να παράσχει στους επιχειρηματίες που έχουν υποβάλει κακώς αίτηση επιστροφής τη δυνατότητα

να αποφεύγουν την επιβολή της κύρωσης που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της εν λόγω παραγράφου 1, όταν διαπιστώνουν, μετά από την υποβολή ή ακόμη και μετά από την αποδοχή της αίτησής τους, ότι η αίτηση αυτή είναι αβάσιμη και ενημερώνουν αμέσως τις αρμόδιες αρχές περί αυτού.

35 Εν προκειμένω η SEPA υποστήριξε ενώπιον του Δικαστηρίου ότι οι αρμόδιες γερμανικές αρχές, πριν εκδώσουν την εγκύκλιο κατά την οποία το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας δεν πληροί την προϋπόθεση της υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, δέχονταν το ακριβώς αντίθετο, ότι δηλαδή το προερχόμενο από απομονωμένα σφαγεία κρέας πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις για να εξάγεται με παράλληλη καταβολή επιστροφών κατά την εξαγωγή. Η SEPA ισχυρίστηκε επίσης ότι η εν λόγω εγκύκλιος δεν είχε δημοσιευθεί και ότι η ίδια έπαυσε να υποβάλλει αιτήσεις επιστροφών κατά την εξαγωγή των εν λόγω προϊόντων μόλις έλαβε γνώση της εγκυκλίου αυτής.

36 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν οι ισχυρισμοί αυτοί είναι αληθείς και αν η λυσιτέλειά τους δεν αναιρείται από άλλα στοιχεία. Με την επιφύλαξη της εξακρίβωσης αυτής, είναι δυνατή η εξομοίωση ενός συνόλου ιδιαίτερων περιστάσεων, όπως είναι οι περιστάσεις που παρατέθηκαν στην αμέσως προηγούμενη σκέψη, με τη συνδρομή εξαιρετικής περίπτωσης, κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο β', του κανονισμού 3665/87.

37 Κατόπιν όλων των παραπάνω σκέψεων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε, έχει την έννοια ότι, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων απαλλαγής που προβλέπονται στο τρίτο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου 1, η μείωση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', αυτής της παραγράφου 1 πρέπει να εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση επίσης κατά την οποία αποδεικνύεται ότι το εμπόρευμα για την εξαγωγή του οποίου υποβλήθηκε αίτηση επιστροφής δεν ήταν υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, έστω και αν ο εξαγωγέας ήταν καλόπιστος και περιέγραψε ορθά τη φύση και την προέλευση του εμπορεύματος αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2945/94 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου1994), και με τον κανονισμό (ΕΚ) 495/97 της Επιτροπής, της 18ης Μαρτίου 1997, έχει την έννοια ότι, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων απαλλαγής που προβλέπονται στο τρίτο εδάφιο της εν λόγω παραγράφου 1, η μείωση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', αυτής της παραγράφου 1 πρέπει να εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση επίσης κατά την οποία αποδεικνύεται ότι το εμπόρευμα για την εξαγωγή του οποίου υποβλήθηκε αίτηση επιστροφής δεν ήταν υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, έστω και αν ο εξαγωγέας ήταν καλόπιστος και περιέγραψε ορθά τη φύση και την προέλευση του εμπορεύματος αυτού.

(υπογραφές)